

ความสมบูรณ์แห่งพินัยกรรมในสถานพยาบาล

วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์ พ.บ., น.ม., น.บ.ท., ว.ว.นิติเวชศาสตร์*

นิติกรรมในสถานพยาบาลและสิทธิผู้ป่วย

มีสิทธิผู้ป่วยอยู่ประการหนึ่งซึ่งแม้ว่าจะมิได้มีการบัญญัติไว้ใน “คำประกาศสิทธิผู้ป่วย” ที่ถูกประกาศเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2541¹ ก็ตาม แต่ก็น่าจะเป็นสิทธิของผู้ป่วยประการหนึ่งได้ ทั้งนี้เพราะในขณะนี้ผู้ป่วยมีการขอให้ทางสถานพยาบาลช่วยดำเนินการอยู่เป็นประจำ นั่นคือ “สิทธิในการทำนิติกรรม” ของผู้ป่วย

นิติกรรมที่พบเป็นประจำในสถานพยาบาลขณะนี้มีอยู่ด้วยกัน 2 ชนิดคือ 1) การทำหนังสือมอบอำนาจ 2) การทำพินัยกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินการในทางแพ่งตามหลักในเรื่องของนิติกรรมและสัญญา^{2,3}

หลักทางแพ่งในเรื่องนี้ก็คือ

1. การทำนิติกรรมนั้นต้องมีวัตถุประสงค์ที่ไม่เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย ไม่เป็นการพันวิสัย ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2. ต้องมีความยินยอมซึ่งจะต้องเป็นการแสดงเจตนาอย่างแท้จริงและมีได้เกิดจากการแสดงเจตนาหลง สำคัญผิดในสาระสำคัญ ถูกกลฉ้อฉล ถูกข่มขู่ ซึ่งปรากฏอยู่ในหมวด 2 มาตรา 154 ถึง มาตรา 171 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3. ผู้กระทำนิติกรรมต้องมีความสามารถที่จะกระทำได้

4. จะต้องกระทำให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายกำหนด (ในกรณีเฉพาะที่กฎหมายกำหนดให้มีแบบเท่านั้น)

แต่เหตุใดการทำนิติกรรมในสถานพยาบาลจึงมักต้องเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านสาธารณสุข เช่น แพทย์และพยาบาล จนถึงกับจะต้องถือว่าเป็นสิทธิของผู้ป่วยด้วย ในเรื่องนี้สามารถอธิบายได้อย่างง่าย ๆ ก็คือ ในการทำนิติกรรมนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับกระทำที่ต้องมีสติสัมปชัญญะที่ดีเสียก่อน อย่างน้อยจะต้องเป็นการแสดงว่าผู้ป่วยสามารถแสดงเจตนาได้อย่างแท้จริง และรู้ถึงสาระสำคัญในการทำนิติกรรม ทั้งนี้การที่จะให้นิติกรรมที่กระทำโดยผู้ป่วยนำเชื่อถือว่าผู้กระทำมีสติสัมปชัญญะที่ดีนั้น ก็จะต้องมีแพทย์ในการรับรอง และอาจมีแพทย์หรือพยาบาลเข้าร่วมในการเป็นพยานในนิติกรรมดังกล่าวด้วย การทำนิติกรรมในสถานพยาบาลจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการแพทย์⁴ อย่างหลีกเลี่ยงมิได้

การทำพินัยกรรมในสถานพยาบาล

เมื่อบุคคลใกล้จะถึงแก่ความตาย เขาเหล่านั้นอาจมีความประสงค์ที่จะกำหนดการเผื่อตายไว้โดยการทำพินัยกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์² ดังนี้

*ภาควิชานิติเวชศาสตร์, คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร 10700.

มาตรา 1646

บุคคลใดจะแสดงเจตนาโดยพินัยกรรม กำหนดการเผื่อตายในเรื่องทรัพย์สินของตนเองหรือ ในการต่าง ๆ อันจะให้เกิดเป็นผลบังคับได้ตามกฎหมาย เมื่อตนตายก็ได้

มาตรา 1647

การแสดงเจตนา กำหนดการเผื่อตายนั้น ย่อมทำได้ด้วยคำสั่งครั้งสุดท้ายที่กำหนดไว้ในพินัยกรรม

มาตรา 1648

พินัยกรรมนั้นต้องทำตามแบบซึ่งระบุไว้ใน หมวด 2 แห่งลักษณะนี้

แบบของพินัยกรรมตามกฎหมายไทยที่กำหนดไว้มีด้วยกัน 7 แบบ ดังนี้^{2,5}

1. แบบวันเดือนปีหรือแบบธรรมดา (ตามมาตรา 1656)
2. แบบเขียนด้วยตนเองทั้งฉบับ (ตามมาตรา 1657)
3. แบบฝ่ายเมือง (ตามมาตรา 1658)
4. แบบลับ (ตามมาตรา 1660)
5. แบบวาจา (ตามมาตรา 1663)
6. แบบต่างประเทศ (ตามมาตรา 1667)
7. แบบสงคราม (ตามมาตรา 1669)

อันที่จริงแล้วในกฎหมายเองได้ยอมรับการทำพินัยกรรมของผู้ที่ใกล้จะตายและเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยไว้ในระดับหนึ่งแล้ว ดังปรากฏในพินัยกรรมแบบวาจาตามมาตรา 1663 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังนี้

“เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งบุคคลใดไม่สามารถจะทำพินัยกรรมตามแบบอื่นที่กำหนดไว้ได้ เช่นตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรือเวลามีโรคระบาด หรือสงคราม บุคคลนั้นจะทำพินัยกรรมด้วยวาจาก็ได้ เพื่อการนี้ผู้ทำพินัยกรรมต้องแสดงเจตนา กำหนดข้อพินัยกรรมต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคน ซึ่งอยู่พร้อมกัน ณ ที่นั้น

พยานสองคนนั้นต้องไปแสดงตนต่อกรรมการอำเภอโดยมิชักช้าและแจ้งข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมได้สั่งไว้ด้วยวาจานั้น ทั้งต้องแจ้งวันเดือน ปี สถานที่ที่ทำพินัยกรรมและพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้ด้วย

ให้กรรมการอำเภอจดข้อความที่พยานแจ้งนั้นไว้ และพยานสองคนนั้นต้องลงลายมือชื่อไว้หรือมิฉะนั้น จะให้เสมอกับการลงลายมือชื่อได้ก็แต่ด้วยลงลายพิมพ์นิ้วมือโดยมีพยานลงลายมือชื่อรับรองสองคน”

จากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นได้ว่าผู้ป่วยนำที่จะสามารถทำพินัยกรรมในสถานพยาบาลได้และผู้ที่จะเป็นพยานและผู้ให้ความช่วยเหลือในการทำพินัยกรรมก็คือบุคลากรทางด้านสาธารณสุขที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ป่วยนั่นเอง

กรณีอุทธรณ์

นาย A เป็นชาวอเมริกัน ป่วยด้วยโรคมะเร็งที่ลำไส้ แล้วมีการแพร่กระจายไปที่ต่าง ๆ จำนวนมาก มีอาการหอบเหนื่อยและอ่อนแรงกว่าปกติ แพทย์เจ้าของไข้ได้มาดูแลแล้วมีความเห็นว่า ผู้ป่วยไม่สามารถที่จะกลับหายเป็นปกติดังเดิมได้อย่างแน่นอน เมื่อผู้ป่วยทราบถึงพยาธิสภาพและการพยากรณ์โรค (prognosis of disease) แล้ว ผู้ป่วยมีความประสงค์ที่จะทำพินัยกรรม จึงได้ปรึกษาแพทย์ทางนิติเวชให้ช่วยดำเนินการดังกล่าว

ผู้ป่วยได้แจ้งความประสงค์ในการจัดการทรัพย์สินของผู้ป่วยไว้ โดยให้พยาบาลพิเศษที่เฝ้าไข้ผู้ป่วยและดูแลผู้ป่วย (คนประจำ) บันทึกสิ่งที่ต้องการเพื่อการจัดทำร่างพินัยกรรม ซึ่งในที่สุดก็สำเร็จ

ในวันที่จะทำพินัยกรรม ได้รับแจ้งจากแพทย์ดูแลผู้ป่วยคนหนึ่งว่าจะไม่ทำการล้างไตในผู้ป่วยรายนี้ เพราะไม่เกิดประโยชน์อย่างใดเลย ถ้าจะดำเนินการใด ๆ ก็ต้องรีบดำเนินการในขณะที่ยังรู้สึกตัวอยู่

ในวันทำพินัยกรรมนั้นได้มีการดำเนินการ ดังนี้

- มีพินัยกรรมที่ได้จัดเตรียมไว้ตามความต้องการของผู้ป่วย 2 ฉบับซึ่งมีข้อความเหมือนกันทุกประการ

- มีพยานอยู่ต่อหน้าผู้ป่วย 2 คน (คนหนึ่งเป็นแพทย์)

- พยานคนหนึ่งได้อ่านพินัยกรรมให้กับผู้ป่วยฟังทุกคำ ทุกประโยค

- ผู้ป่วยพยักหน้าเป็นระยะ ๆ แสดงถึงความถูกต้องของพินัยกรรม

- เนื่องจากผู้ป่วยอ่อนแรงมาก จึงขอให้ผู้ป่วยทดลองลงลายมือชื่อในกระดาษหนังสือพิมพ์ที่วางอยู่บนโต๊ะเคลือบ (over bed) แต่ผู้ป่วยไม่ยินยอมและขอลงลายมือชื่อในพินัยกรรมเลย โดยพูดว่า “ผมรู้เรื่องดีและลงชื่อได้”

หลังจากลงลายมือชื่อในพินัยกรรมฉบับที่ 1 แล้วจะให้ลงในอีกฉบับเป็นสำเนา

- พยานแจ้งว่า ผู้ป่วยมีลายมือชื่อไม่เหมือนกับลายมือเดิม จะขอให้ลงชื่อให้เหมือน แต่ผู้ป่วยกลับแจ้งแก่พยานว่า “นี่คือลายมือของผม”

- ผู้ป่วยถามว่าทำไมต้องลงอีกฉบับหนึ่ง ซึ่งทำทำว่าจะไม่ยอมลงชื่อในพินัยกรรมดังกล่าว แต่พยานแจ้งว่าจะทำพินัยกรรมอีกฉบับหนึ่งเผื่อไว้โดยจะเก็บไว้ที่โรงพยาบาล ผู้ป่วยจึงยอมที่จะลงลายมือชื่อ

- พยานแต่ละคนได้ลงชื่อต่อหน้าซึ่งกันและกันที่ในห้องผู้ป่วย

- ได้มีการถ่ายภาพของผู้ป่วยและพยานต่อหน้าซึ่งกันและกันด้วย

หมายเหตุ:

ในการทำพินัยกรรมได้มีบุคคลอื่นที่อยู่ด้วย (นอกเหนือจากพยาน) คือ

1. ผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรม
2. พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย (supervisor)
3. พยาบาลประจำหอผู้ป่วย

ทุกคนเห็นพฤติกรรมที่ได้มีการทำมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเรื่องการอ่านให้ฟัง การโต้แย้ง (แสดงความเข้าใจ) ของผู้ป่วย การลงชื่อของทั้งผู้ป่วยและพยาน

ต่อมา ได้มีการกล่าวอ้างว่ามีพยาบาลเป็นผู้รับทรัพย์สืบตามพินัยกรรม ถือได้ว่าขัดกับนโยบายของสถานพยาบาล และพยานคนที่อ่านพินัยกรรมก็เป็นพยาบาลด้วย ทางสถานพยาบาลเกรงว่าจะทำให้ทายาทของผู้ป่วยเข้าใจผิดคิดว่าเป็นการหลอกลวงผู้ป่วยในการทำพินัยกรรม

ต่อมา ได้มีการเรียกเจ้าหน้าที่ของสถานทูตมาดูแลสุขภาพของผู้ป่วย 5 วันหลังจากวันทำพินัยกรรมแล้ว แจ้งว่าผู้ป่วยไม่สามารถทำพินัยกรรมได้ เพราะผู้ป่วยไม่รู้ตัวและซึมลงอันเนื่องมาจากการคั่งของของเสียในร่างกายเพราะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้แจ้งว่าจะไม่มีการล้างไตในผู้ป่วยรายนี้อย่างเด็ดขาด เพราะมะเร็งได้แพร่กระจายไปทั่วร่างกายแล้ว

ต่อมา พยาบาลคนหนึ่ง (ไม่เกี่ยวข้องกับกรณีสืบเห็นในการทำพินัยกรรมฉบับนี้) แจ้งกับแพทย์ผู้เป็นพยานว่าพินัยกรรมเป็นโมฆะและเจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาลทั้งหมดรวมทั้งลูกของผู้ป่วยด้วยก็อ้างว่าพินัยกรรมเป็นโมฆะ ถือว่ามีได้มีพินัยกรรมอีกต่อไป

ปัญหาที่เกิดขึ้นคือพินัยกรรมสมบูรณ์และมีผลในทางกฎหมายหรือไม่

ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขสมควรเกี่ยวข้องกับการทำพินัยกรรมของผู้ป่วยเพียงใด

ผู้ป่วยที่อยู่ในสถานพยาบาลเพราะความป่วยเจ็บและมีความประสงค์จะขอทำนิติกรรมซึ่งในที่นี่คือขอทำพินัยกรรม เช่นนี้ “สถานพยาบาลสมควรเกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด” ปัญหาและข้อสงสัยในประเด็นนี้อาจเกิดขึ้นในบุคลากรกลุ่มต่าง ๆ ในสถานพยาบาลได้ เช่น

ก. ผู้บริหารสถานพยาบาล
 ข. แพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม
 ค. พยาบาลและผู้ประกอบวิชาชีพทางด้าน
 สาธารณสุขอื่นๆ

ง. บุคคลากรอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

คำถามที่เกิดขึ้นกับบุคลากรในระดับต่างๆ ของสถานพยาบาลก็คือเขาสมควรหรือจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกรทำพินัยกรรมมากน้อยเพียงใด ในเรื่องนี้แม้ว่าจะจะเป็นสิทธิประการหนึ่งที่ผู้ป่วยสมควรได้รับในขณะที่ป่วยเจ็บอยู่ ณ สถานพยาบาล แต่ก็ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมาย ข้อกำหนด กฎเกณฑ์ หรือแนวทางในการประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือวิชาชีพทางด้านสาธารณสุขอื่นใดที่กล่าวถึงไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพียงแต่หน้าที่จะเป็นสิทธิผู้ป่วยประการหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นบุคลากรทั้งหลายจึงอาจเข้าช่วยเหลือผู้ป่วยในการดำเนินการตามสิ่งที่ผู้ป่วยต้องการได้ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นความสมัครใจของบุคลากรเหล่านั้น โดยบุคคลเหล่านั้นจะต้องทราบถึงสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมเข้าเกี่ยวข้องกับพินัยกรรม

หมายถึง การเข้าเกี่ยวข้องดังกล่าวจะกระทำได้อย่างไร ในฐานะใด เช่น เป็นพยานในพินัยกรรม เป็นพยานผู้พิมพ์ เป็นพยานผู้รับรองลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ป่วย เป็นต้น

2. ผลอันสืบเนื่องจากการเข้าเกี่ยวข้องในพินัยกรรม

คือ ผลที่อาจต้องเข้าเกี่ยวข้อง เช่น ในการที่จะต้องเป็นพยานเมื่อมีการร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้จัดการมรดก การที่มีผู้ฟ้องต่อศาลว่าพินัยกรรมปลอม ฯลฯ รวมถึงการที่อาจจะต้องถูกดำเนินคดีฐานร่วมกระทำพินัยกรรมปลอมด้วย

สาเหตุของความต้องการให้แพทย์เข้าเกี่ยวข้องกับกรทำพินัยกรรม

ก. สภาพของผู้ป่วยกับการทำพินัยกรรม

เรื่องการทำพินัยกรรมนี้มีความสำคัญอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากพินัยกรรมเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินซึ่งบางครั้งอาจมีมูลค่านับร้อยนับพันล้านบาท การที่มีการกำหนดการเผื่อตายไว้ในพินัยกรรมอาจไม่เป็นที่น่าเชื่อถือว่าได้มีการทำพินัยกรรมจริง โดยเฉพาะ

1. การที่ผู้ป่วยมีความชราภาพมาก ย่อมเป็นที่สงสัยว่าอาจมีสติสัมปชัญญะไม่เหมือนบุคคลปกติ จึงไม่สามารถที่จะทำนิติกรรมต่าง ๆ ได้ รวมถึงการทำพินัยกรรมด้วย

2. การที่ผู้ป่วยป่วยอยู่จะสามารถทำพินัยกรรมได้อย่างไร เพราะสภาพการป่วยนั้นดูแล้วน่าจะมี ความรุนแรงมาก เช่น การที่ผู้ป่วยได้รับอุบัติเหตุทางสมองและไม่รู้ตัว เป็นต้น

ข. วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้แพทย์เข้ามาเกี่ยวข้องกับกรทำพินัยกรรม (หรือนิติกรรมอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องกระทำในขณะที่ผู้ป่วยป่วย)

1. ให้แพทย์เป็นผู้ตรวจและรับรองว่าผู้ป่วยมีสติสัมปชัญญะดีเพียงพอที่จะทำนิติกรรมได้ ทั้งนี้ เพราะการที่มีสติสัมปชัญญะที่ดีเป็นสาระสำคัญยิ่งในการทำนิติกรรมต่างๆ

2. ให้แพทย์เป็นพยานในฐานะ

2.1 พยานผู้ตรวจ

2.2 พยานในพินัยกรรม (นิติกรรม) เพื่อเพิ่มน้ำหนักในนิติกรรมดังกล่าว

การเข้าเกี่ยวข้องในพินัยกรรมและผลสืบเนื่อง

ก. มีส่วนร่วมโดยตรง

คือการที่บุคลากรทางการแพทย์ผู้หนึ่งผู้ใดเข้ามีส่วนร่วมในการทำพินัยกรรมของผู้ป่วยโดยทราบ

ถึงการทำพินัยกรรม (การกระทำ) แต่อาจไม่เห็นหรือไม่รู้เนื้อหาในพินัยกรรมก็ได้ ซึ่งบุคคลกรดังกล่าวอาจเป็น

แพทย์ :

แพทย์ที่เข้ามีส่วนร่วมในการพินัยกรรม

1. เป็นผู้รับรองเรื่องสติสัมปชัญญะของผู้ป่วย

1.1 โดยการที่แพทย์ออกใบรับรองแพทย์เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งในการประกอบกับพินัยกรรมที่ได้ทำขึ้นเท่านั้น โดยให้การรับรองในเรื่องสติสัมปชัญญะของผู้ป่วย กรณีนี้แพทย์จะเป็นเพียงพยานในการตรวจสอบสติสัมปชัญญะของผู้ป่วยว่าสามารถทำนิติกรรมได้หรือไม่เท่านั้น ไม่เกี่ยวข้องกับการเป็นพยานในตัวพินัยกรรม แต่จะมีการกล่าวอ้างถึงได้ว่าในช่วงของการทำพินัยกรรมผู้ป่วยมีสติสัมปชัญญะเป็นเช่นใดเท่านั้น

1.2 โดยการรับรองในส่วนท้ายของพินัยกรรม

เช่นมีข้อความตอนท้ายของพินัยกรรมว่า

“ข้าพเจ้านายแพทย์.....ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรม เลขที่..... ได้ตรวจร่างกายและตรวจสอบสติสัมปชัญญะของ..... แล้วขอรับรองว่าในขณะที่.....ทำพินัยกรรมฉบับนี้นั้น อยู่ในสภาวะที่มีสติสัมปชัญญะดี สามารถทำนิติกรรมได้ทุกอย่างดังบุคคลทั่วไปที่บรรลุนิติภาวะแล้วพึงกระทำได้

ลงชื่อ .....ผู้รับรอง (นายแพทย์.....)”

ในกรณีนี้แพทย์จะถือว่าเป็นพยานในพินัยกรรมด้วย

2. เป็นพยานในพินัยกรรม

ซึ่งอาจอยู่ในฐานะต่างๆ เช่น

2.1 พยานในพินัยกรรม เป็นการลงชื่อแพทย์ในฐานะพยานในพินัยกรรมเลย

2.2 พยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือที่มีชื่อในพินัยกรรม

เป็นกรณีที่ผู้ทำคือผู้ป่วยไม่สามารถที่จะลงชื่อของตนเองได้ เนื่องจากการป่วยด้วยโรค เช่นมีการอ่อนแรงของแขนขาหรือเป็นอัมพาต แต่ยังคงมีสติสัมปชัญญะดี การลงชื่อผู้ทำพินัยกรรมจึงต้องใช้การพิมพ์ลายนิ้วมือแทนการลงลายมือชื่อ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือนั้น 2 คน และแพทย์อาจถูกขอร้องให้ช่วยรับรองให้ กรณีนี้แพทย์ก็จะเป็นพยานในพินัยกรรมด้วยคนหนึ่ง

2.3 เป็นพยานรับรองสติสัมปชัญญะร่วมกับเป็นพยานในพินัยกรรมด้วย คือแพทย์เป็นทั้งพยานรับรองสติสัมปชัญญะเช่นเดียวกับข้อ 1.2 และยังมีส่วนเป็นพยานในพินัยกรรมด้วย

3. เป็นพยานและผู้พิมพ์พินัยกรรม

แพทย์อาจเป็นผู้ที่ช่วยเขียนหรือพิมพ์พินัยกรรมตามคำบอกกล่าวของผู้ป่วยซึ่งประสงค์จะทำพินัยกรรมนั้นเพราะความเร่งด่วนหรือจำเป็น เช่น ต้องรีบรับการผ่าตัดหรือทราบว่าจะตนเองใกล้จะเสียชีวิตแล้ว ไม่สามารถรอทนายทนายอื่น ๆ ได้

บุคลากรทางการแพทย์อื่นๆ เป็นพยาน :

อาจเป็นพยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล เจ้าหน้าที่เสมียนหรือผู้ป่วย เจ้าหน้าที่การเงิน ประชาสัมพันธ์ประจำหอผู้ป่วย จนถึงนักศึกษาแพทย์ ฯลฯ โดยบุคคลเหล่านี้ อาจถูกร้องขอให้ช่วยเป็นพยานในพินัยกรรม ผู้รับรองลายพิมพ์นิ้วมือ หรือเป็นผู้พิมพ์ และ/หรือ พยานและผู้พิมพ์พินัยกรรม ดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วแต่กรณี ซึ่งฐานะการเข้าเกี่ยวข้องก็จะเป็นไปตามบทบาทที่ตนเองได้เข้าเกี่ยวข้องนั่นเอง

การถูกขัดขวางในการทำพินัยกรรม

กรณีที่ผู้ป่วยที่อยู่ ณ สถานพยาบาลเป็นผู้ป่วยในและมีความต้องการที่จะทำพินัยกรรม แต่ญาติที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้ป่วยเข้าขัดขวางในการดำเนินการ เช่นนี้ถ้าผู้ป่วยต้องการจะทำพินัยกรรมจะสามารถทำได้หรือไม่ หรืออย่างไร

การพิจารณา

ในเรื่องการทำพินัยกรรมในสถานพยาบาล เป็นสิทธิประการหนึ่งซึ่งผู้ป่วยสามารถที่จะทำได้ตามที่ตนเองต้องการ ดังนั้นเขาอาจเรียกให้บุคคล หนึ่งคนมาทำหน้าที่แทนของบริษัท ฯลฯ มาทำพินัยกรรมได้ เป็นเจตนาธรรมณ์ของผู้ป่วยโดยแท้ซึ่งไม่อาจขัดขวางได้ ในที่นี้ต้องถือเจตนาธรรมณ์ของผู้ป่วยเป็นสำคัญ (เว้นเสียแต่ว่าการดำเนินการดังกล่าวจะกระทบต่อการรักษาพยาบาลในบางช่วงเวลา ก็ไม่สมควรดำเนินการในช่วงเวลานั้นๆ) ส่วนการที่จะให้มีการจัดการอย่างใดกรณีที่เกิดปัญหาการขัดขวางการทำพินัยกรรม เป็นเรื่องภายในและเรื่องส่วนตัวของผู้ป่วยเองซึ่งทางสถานพยาบาลและบุคลากรทางด้านสาธารณสุขไม่สมควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ

ความสมบูรณ์ของพินัยกรรมและการอ้างการเป็นโมฆะของพินัยกรรม

การทำพินัยกรรมก็เช่นเดียวกัน ถ้าผู้ทำมีเจตนาที่จะทำ มีสติสัมปชัญญะคืออยู่ในเกณฑ์บุคคลธรรมดาอันพึงจะทำพินัยกรรมได้ ไม่ได้ถูกข่มขู่ หลอกลวง ช้อฉล หรือสำคัญผิด การกระทำเป็นไปโดยอิสระ กระทำถูกต้องตามแบบหนึ่งแบบใดที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้⁶ เช่นนี้ต้องถือว่าการทำพินัยกรรมสำเร็จแล้ว พินัยกรรมได้ทำเรียบร้อยแล้ว (แต่ผลของพินัยกรรมจะมีขึ้นภายหลังจากที่ผู้ป่วยถึงแก่ความตายเท่านั้น) การที่ผู้หนึ่งผู้ใดจะอ้างว่าพินัยกรรมที่ได้กระทำไปแล้วเป็นโมฆะนั้นไม่สามารถทำได้ แต่การที่จะให้พินัยกรรมเป็นโมฆะต้องเป็นไปตามกฎหมาย

พินัยกรรมจะเป็นโมฆะได้ก็ด้วยเหตุที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น มิได้เป็นโมฆะเพราะการกล่าวอ้างขึ้นของผู้หนึ่งผู้ใด เช่น เมื่อทราบว่าผู้ป่วยได้ทำพินัยกรรมและอ้างขึ้นทันทีว่าพินัยกรรมปลอมเพราะสภาพของผู้ป่วยไม่สามารถทำได้ในขณะที่เห็นผู้ป่วยนั้นไม่อาจทำได้ จะต้องดูสภาพของผู้ป่วยขณะที่ทำพินัยกรรมเท่านั้น (ดังกรณีอุทาหรณ์)

สิ่งสำคัญยิ่งในเรื่องพินัยกรรมก็คือ การที่มีการกล่าวอ้างว่าเป็นพินัยกรรมปลอม แต่การเป็นพินัยกรรมปลอมหรือไม่ มีเพียงศาลเท่านั้นที่ชี้ขาดซึ่งมิให้เห็นเป็นระยะ ๆ เช่น กรณีที่ลงในหน้าหนังสือพิมพ์⁷ การที่มีผู้หนึ่งผู้ใด (ซึ่งอาจเป็นทายาทของผู้ป่วย) กล่าวลอย ๆ หรือมีการแจ้งความให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามกฎหมายว่ามีการปลอมเอกสาร (พินัยกรรม) ก็มีอยู่บ้างซึ่งมักเป็นข่าวในตระกูลดัง เช่น เกี่ยวข้องกับทางการเมือง^{8,9} หรือดารา¹⁰ เป็นต้น แต่โดยหลักแล้ว การที่จะกล่าวว่าเป็นพินัยกรรมฉบับใดเป็นพินัยกรรมปลอมหรือไม่ มิใช่ใครก็กล่าวได้ แต่จะต้องให้ศาลเป็นผู้ตัดสิน ซึ่งต้องดู ณ เวลาที่ทำพินัยกรรมเป็นหลัก (ในเรื่องนี้อาจมีการแจ้งความร้องทุกข์เพื่อให้พนักงานสอบสวนดำเนินการในเรื่องการปลอมเอกสารตามประมวลกฎหมายอาญาร่วมด้วย)

การดำเนินการเพื่อให้พินัยกรรมมีผล

หลังจากผู้ทำพินัยกรรมเสียชีวิตแล้ว พินัยกรรมย่อมมีผลทันที แต่การที่จะให้พินัยกรรมมีผลอย่างแท้จริงตามที่ระบุไว้ในพินัยกรรมนั้นไม่ใช่ง่าย เพราะการที่จะเอาพินัยกรรมไปดำเนินการให้เป็นไปตามเนื้อหาในพินัยกรรมนั้น ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล หน่วยงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน นิติบุคคล ฯลฯ อย่างมากมาย จึงเป็นการยากที่จะทำให้บุคคลเหล่านั้นเชื่อว่าสิ่งที่ได้มีการอ้างนั้น เป็นพินัยกรรมจริงหรือไม่ ตัวอย่างเช่น การที่พินัยกรรมเขียนไว้ว่าให้นำเงินที่อยู่ในธนาคาร ก. มาจัดตั้งเป็นมูลนิธิ "ช่วยเหลือสุนัขจรจัด" เช่นนี้ ผู้จัดการมรดกจะต้องไปติดต่อที่ธนาคาร ก. เพื่อจะนำเงินดังกล่าวมาจัดการตั้งมูลนิธิต่อไป ปัญหาคือทางธนาคารจะเชื่อได้อย่างไรว่าพินัยกรรมที่อ้างเป็นพินัยกรรมที่ชอบด้วยกฎหมายเพราะถ้าเป็นพินัยกรรมปลอมแล้วทางธนาคารได้มีการส่งมอบเงินให้กับผู้ที่อ้างว่าเป็นผู้จัดการมรดกไปแล้ว ถ้าเผชิญผู้จัดการมรดกอีกคนหนึ่งมาอ้างพินัยกรรมเพื่อขอจัดการบ้าง จะทำอย่างไร จะต้องเกิดปัญหาขึ้นอย่างแน่นอน

ดังนั้นแม้ว่าพินัยกรรมจะมีผลโดยผลของกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้วยังไม่มีผลเป็นรูปธรรม ซึ่งผู้จัดการมรดกหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการร้องต่อศาลขอให้ตั้งผู้จัดการมรดกเสียก่อน และเมื่อมีคำสั่งศาลให้ตั้งแล้วผู้ที่เกี่ยวข้องจึงมั่นใจได้ว่าการดำเนินการต่อไปเป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ในช่วงที่มีการร้องต่อศาลนี้เองจะเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้โต้แย้งว่าพินัยกรรมฉบับดังกล่าวไม่สมบูรณ์ ปลอม ฯลฯ ด้วย

การมีกฎเกณฑ์ในสถานพยาบาลห้ามมีส่วนในการรับมรดกตามพินัยกรรม

การที่มีกฎเกณฑ์ของสถานพยาบาลห้ามมิให้บุคลากรของสถานพยาบาลรับทรัพย์สินหรือสิทธิตามพินัยกรรม แต่ถ้าผู้ป่วยมีเจตนาที่จะทำพินัยกรรมให้ เช่นนี้จะทำอย่างไร ในเรื่องนี้ต้องทราบเสียก่อนว่าเมื่อผู้ป่วยมีเจตนาทำพินัยกรรมเป็นอย่างไรก็ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของผู้ป่วยเช่นนั้น ตามหลักที่ได้ทราบมาแล้วว่าเมื่อการทำพินัยกรรมเป็นไปอย่างสมบูรณ์แล้ว ย่อมเป็นผลในทางกฎหมายแล้ว ส่วนการที่ผู้รับพินัยกรรมจะรับหรือไม่เป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก

การพิจารณาการมีส่วนในพินัยกรรมขัดกับกฎเกณฑ์ของสถานพยาบาล

กรณีที่มีการเข้าเกี่ยวข้องกับพินัยกรรมที่ทำขึ้นในสถานพยาบาลโดยบุคลากรในสถานพยาบาลมีส่วนได้รับทรัพย์สินหรือสิทธิในพินัยกรรมซึ่งเป็นการขัดกับกฎเกณฑ์ที่ทางสถานพยาบาลได้วางไว้โดยที่

ก. ตัวบุคลากรผู้นั้นไม่ทราบ เช่นนี้อาจขอร้องให้มีการสละมรดกที่ได้รับตามพินัยกรรมก็ได้ โดยถือว่าเป็นการทำไปเพราะไม่ทราบกฎเกณฑ์ดังกล่าว แต่อาจไม่สละก็ได้เพราะถือว่าเป็นสิทธิตามกฎหมาย ทั้งนี้การจะสละสิทธิในการรับมรดกตามพินัยกรรมหรือ

ไม่นั้นย่อมต้องเป็นการตัดสินใจหรือเป็นสิทธิของผู้ที่ได้รับทรัพย์สินตามพินัยกรรมเท่านั้น

ข. กรณีบุคลากรในสถานพยาบาลต้องการให้เป็นไปตามพินัยกรรมเพราะถือว่าเป็นไปตามสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย ย่อมถือว่าเป็นการขัดกับกฎเกณฑ์ของทางสถานพยาบาล ถือว่าจะผิดกฎเกณฑ์ซึ่งเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก

โดยสรุปแล้วแนวทางที่จะให้มีการสละมรดกจะต้องเป็นการกระทำด้วยความสมัครใจเท่านั้นโดยอาศัยหลักและเหตุผล

ปัญหาที่เกิดขึ้น ก็คือ การที่สถานพยาบาลได้มีกฎเกณฑ์ห้ามบุคลากรของสถานพยาบาลมีส่วนในการรับทรัพย์สินใด ๆ จากผู้ป่วย (เกินกว่ากรณีสมควร) หรือมีส่วนรับทรัพย์สินหรือสิทธิใด ๆ ในพินัยกรรมนั้น จะเป็นการขัดกับกฎหมายหรือไม่

พิจารณาการรับทรัพย์สิน

กรณีที่ 1 ถ้าเป็นบุคลากร (เจ้าหน้าที่) ในสถานพยาบาลของรัฐ

กรณีการรับทรัพย์สินต้องเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมชาติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.2543¹¹ ซึ่งผู้เขียนได้เคยเขียนไว้แล้ว¹² แต่สำหรับในเรื่องการรับทรัพย์สินโดยพินัยกรรมนั้นไม่เข้ากับในข้อ 4 แห่งประกาศดังกล่าว¹¹ ที่มีเนื้อหาว่า

“ข้อ 4 ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมายหรือกฎข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมชาติตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้”

ทั้งนี้เพราะไม่เข้ากรณีความหมายในเรื่องการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมชาติตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือจากบุคคลที่ให้แก่ในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติ ตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้แก่ตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม”

นั่นหมายความว่าบุคลากรทางการแพทย์ในสถานพยาบาลของรัฐย่อมสามารถที่จะรับทรัพย์สินตามพินัยกรรมได้

กรณีที่ 2 ถ้าเป็นบุคลากรของสถานพยาบาลเอกชน

มูลเหตุของกฎเกณฑ์

การที่สถานพยาบาลเอกชนได้มีกฎเกณฑ์ เช่นที่กล่าวมาแล้วนั้นเนื่องจากไม่ต้องการให้มีข้อครหาว่าได้ใช้ความใกล้ชิดในการดูแลผู้ป่วย โดยเฉพาะผู้ป่วยหนักหรือผู้ป่วยในระยะท้าย ทำให้ผู้ป่วยเห็นใจและให้ทรัพย์สินในรูปแบบต่าง ๆ “การให้” หรือ “พินัยกรรมยกให้” เป็นต้น เป็นการมองในภาพรวมของสถานพยาบาลที่ดี

การพิจารณา

ไม่มีกฎหมายที่บัญญัติในเรื่องการรับทรัพย์สินและการรับทรัพย์สินหรือสิทธิตามพินัยกรรม จึงต้องให้เป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอื่นๆ

มาตรา 29¹³

“การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมีได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง

หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา 52¹²

“อันว่าให้ นั่น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้ โอนทรัพย์สินของตนให้โดยเสนหาแก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับ และผู้รับยอมรับเอาทรัพย์สินนั้น”

ดังนั้นในการรับทรัพย์สินและการมีชื่ออยู่ในพินัยกรรมจึงอาจพิจารณาได้ดังนี้

1. การรับทรัพย์สิน

บุคลากรในสถานพยาบาลเอกชนสามารถรับทรัพย์สินได้ทุกกรณี

2. การรับทรัพย์สินหรือมีชื่ออยู่ในพินัยกรรม

สามารถรับทรัพย์สินหรือมีชื่ออยู่ในพินัยกรรมเช่นเดียวกับบุคลากรในสถานพยาบาลของรัฐ

หลักเกณฑ์ของข้อห้ามในสถานพยาบาลเอกชนขัดกับกฎหมาย

การที่มีกฎเกณฑ์เป็นข้อห้ามดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการขัดด้วยกฎหมายหรือไม่

1. ถือว่าขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

2. กรณีที่มีกฎเกณฑ์ออกมาและอยู่ในข้อสัญญาการเข้าทำงาน แม้ว่าจะไม่เข้ากับพระราชบัญญัติข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540¹⁴ แต่ก็อาจเข้ากับพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541¹⁵

มาตรา 14

“ให้นายจ้างปฏิบัติต่อลูกจ้างให้ถูกต้องตามสิทธิและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่ง

และพาณิชย์ เว้นแต่พระราชบัญญัติที่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น"

การเข้ามีส่วนในการทำพินัยกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ที่ขัดกับนโยบายของสถานพยาบาล

ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นก็คือการที่พยานที่รับรู้หรือร่วมในการทำพินัยกรรมในสถานพยาบาลนั้นเป็นบุคลากรของสถานพยาบาลและทางสถานพยาบาลได้มีนโยบายเกี่ยวกับการทำนิติกรรมไว้ว่ามิให้บุคลากรของสถานพยาบาลเข้าร่วมในการทำนิติกรรมใด ๆ ใ้กับผู้ป่วยหรือมีส่วนในพินัยกรรมที่ผู้ป่วยได้ทำขึ้น ยกเว้นแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเท่านั้น แต่บุคลากรอาจจะอำนวยความสะดวกในการจัดทำนิติกรรมให้กับผู้ป่วยได้เท่านั้น เช่นนี้ถ้ามีการทำนิติกรรม (พินัยกรรม) ขึ้นในสถานพยาบาลดังกล่าวจะถือว่านิติกรรมดังกล่าวสมบูรณ์หรือไม่ และผลต่อพินัยกรรมจะเป็นอย่างไร

การพิจารณา

1. ความสมบูรณ์ของนิติกรรม

นิติกรรมจะมีความสมบูรณ์เพียงใดนั้นต้องขึ้นกับหลักเกณฑ์แห่งนิติกรรมนั้น ๆ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นสำคัญ เมื่อใดก็ตามที่ครบตามหลักเกณฑ์แล้วย่อมก่อให้เกิดผลในทางกฎหมายแล้ว

2. การขัดกับกฎเกณฑ์ในสถานพยาบาลกับผลของนิติกรรม

กฎเกณฑ์ในสถานพยาบาลย่อมเป็นนิติสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคลากรในสถานพยาบาลกับสถานพยาบาลเท่านั้น จึงไม่ก่อให้เกิดผลในการบังคับต่อนิติกรรมที่ได้กระทำอย่างถูกต้องนั้น นั้นหมายความว่าถ้ามีบุคลากรเข้าร่วมกับการทำนิติกรรมใด ๆ ก็จะต้องถือว่านิติกรรมนั้นสมบูรณ์ตามผลแห่งนิติกรรมนั้น เช่นทำพินัยกรรมหรือทำหนังสือมอบอำนาจยอมทำให้สิ่ง

ที่ทำนั้นสมบูรณ์ทุกประการ ส่วนเรื่องการขัดกับกฎเกณฑ์และการจะได้รับผลตามกฎหมายนั้นนั้นต้องดูว่ากฎเกณฑ์นั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งกรณีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายย่อมไม่มีผลที่จะใช้เป็นข้ออ้างของสถานพยาบาลได้

หมายเหตุ:

การที่บุคลากรในสถานพยาบาลไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย แม้ว่าไม่อาจบังคับตามกฎหมายที่มีอยู่ได้ แต่ก็จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับผู้บริหารสถานพยาบาลนั้นไม่ราบรื่นได้

วิเคราะห์กรณีอุทธรณ์ตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย

1. ขั้นตอนในการทำพินัยกรรมครบถ้วน
2. แบบของพินัยกรรมถูกต้อง
3. ความสมบูรณ์ของพินัยกรรมถือได้ว่าการทำพินัยกรรมแล้ว เป็นพินัยกรรมตามแบบวันเดือนปีตามมาตรา 1656 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว²

มาตรา 1656

"พินัยกรรมนั้นจะทำตามแบบดังนี้ก็ได้ กล่าวคือต้องทำเป็นหนังสือลง วัน เดือน ปี ในขณะที่ทำขึ้น และผู้ทำพินัยกรรมต้องลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน ซึ่งพยานสองคนนั้นต้องลงลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อของผู้ทำพินัยกรรมไว้ในขณะนั้น

การพูด ลบ ตก เต็ม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นซึ่งพินัยกรรมนั้นย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามแบบอย่างเดียวกับการทำพินัยกรรมตามมาตรานี้"

นั่นคือพินัยกรรมดังกล่าวได้ทำครบถ้วนสมบูรณ์ตามกฎหมายทุกประการ ผู้ที่จะกำหนดให้พินัยกรรมนี้เป็นโมฆะมีเพียงศาลเท่านั้น

สรุป

ความสมบูรณ์ของพินัยกรรมนั้นขึ้นอยู่กับตัวของมันเองแล้ว ถ้า 1) เป็นการทำให้พินัยกรรมถูกต้องตามแบบหนึ่งแบบใดที่กฎหมายกำหนด, 2) ผู้ทำมีเจตนาในการทำ, 3) ผู้ทำมิได้อยู่ในภาวะที่สำคัญผิด ถูกข่มขู่ ถูกกลั่นแกล้ง ถูกหลอกลวง, 4) ผู้ทำมีสติสัมปชัญญะอยู่ในเกณฑ์บุคคลธรรมดาอันพึงจะทำพินัยกรรมได้

การที่ผู้ที่มีได้อยู่ในสภาวะของการทำพินัยกรรมแล้วมากล่าวอ้างภายหลังว่าพินัยกรรมเป็นพินัยกรรม

ที่ไม่สมบูรณ์นั้น ไม่สามารถกล่าวได้ด้วยตัวเอง แต่จะต้องให้ศาลเป็นผู้พิพากษาว่าพินัยกรรมนั้นจะมีผลหรือไม่ ส่วนเมื่อผู้ทำพินัยกรรมถึงแก่ความตาย ถ้าผู้ที่ถูกมอบหมายให้ดำเนินการตามพินัยกรรมคือผู้จัดการมรดกมิได้ดำเนินการดังกล่าว ก็จะเสมือนกับว่าไม่มีพินัยกรรม เช่นนี้ย่อมไม่มีผู้อื่นได้ทราบว่ามีพินัยกรรม ก็จะไม่มีการดำเนินการตามพินัยกรรมที่ผู้ป่วยกำหนดการเมื่อตายไว้ได้ ก็อาจเท่ากับว่าพินัยกรรมไม่มีผลนั่นเอง ซึ่งเป็นคนละประเด็นกับเรื่องพินัยกรรมเป็นโมฆะ

เอกสารอ้างอิง

1. พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 และ คำประกาศสิทธิผู้ป่วย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2542.
2. นคร พจนวรรณ, พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1-6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นครหลวง, 2538.
3. จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เอร่าวันการพิมพ์, 2522: 1-163.
4. วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์. สิทธิของผู้ป่วย. สารคดีราช 2544; 53: 255-66.
5. เพียบ นุตางกูร. กฎหมายลักษณะมรดก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.
6. วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์. พินัยกรรมในสถานพยาบาล. สารคดีราช 2540; 49: 1220-28.
7. ฟ็อง "หม่อมไฉไล" ปลอมพินัยกรรม. หนังสือพิมพ์คมชัดลึก. วันที่ 3 สิงหาคม 2545: 5.
8. ตำรวจเรียกพยานสอบพินัยกรรมลูก "ห้างทอง" ซี่ลายมือพิรุณ. หนังสือพิมพ์คมชัดลึก. วันที่ 10 สิงหาคม 2545: 1,14.
9. ยังไม่จบพินัยกรรมห้างทอง. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. วันที่ 21 สิงหาคม 2545: 1,2.
10. มรดกยอดดลก "ล้อต๊อ" รุ่นหนัก. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. วันที่ 21 สิงหาคม 2545: 1,18.
11. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543. ราชกิจจานุเบกษา 2543; 117(118 ก. ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2543): 1-3.
12. วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์. แพทย์กับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ. สารคดีราช 2544; 53: 320-30.
13. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. ราชกิจจานุเบกษา 2540; 114(55ก), 11 ตุลาคม 2540: 1-99.
14. พระราชบัญญัติข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540. ราชกิจจานุเบกษา 2540; 114(72ก): 32-6.
15. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541. ใน : สมพร พรหมนิตาธร. คำอธิบายพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์อักษร, 2541.